خانوەکەی سەید ئەحمەدی خانەقا گۆڕینی سیما کولتوریەکانی شار.. نیهاد جامی

کولتور بەتەنیا لەهەناوی ناو ئەدەب و هونەردا نیە، ئەو تێگەیشتنە مانایەکی ڕووکەشانەیە بۆ کولتور، دەسەلاتی سیاسی ویستویەتی وا وێنای بکات، تا ڕۆشنبیران لەدەرەوەی ئەو کایە قسە لەناو ژیان نەکەن، دەنا کولتور لەبنەرەتدا کۆی ژیانە لە ئێستاو داهاتوو، وەک چۆن دا بڕاویش نیە لە ڕابردوو، بۆیە شوێن ئاماژەیەکی ڕوونی کولتورە لەژیانی ئێمەدا، کاتێک قەلا وەک کولتوری کەرکوک سەیر دەکەین، وابەستەی ڕابردوویەکە کە درێژ بۆتەوە ناو ئێستا، داهاتووی ئەو مرۆڤە لەناو کولتور ئامادەبونیەتی وەک کەرکوکی بۆ قەڵا.

ئەو خاسیەتەی کەوا کەرکوک شارێکی فرە کولتوریە وایکردووە، کولتورو زمانە جیاوازەکان شوێنەکان بە هی خۆیان بزانن، بەتەنیا کورد نەبێت هێندە خەمساردە لەگەڵ کولتور، ئەوەش بێخەمی گوتاری سیاسی کوردیە وایکردووە مرۆڤی کەرکوکی هەمیشە وەک هەتیوێک خۆی ببینێت، کولتوری ئ□و□تریش دەیەوێت شوناسی کوردبوونی لێبسەنێتەوە، بە بیانوی ئەوەی هەموومان کەرکوکین و ڕەگیشمان دەگەڕێتەوە بۆ عێراق، ئەوەش وایکردووە تەنیا لەساتەوەختی هەڵبژاردن و دەنگدان‌دا، دەنگی کەرکوکی بۆ گوتاری سیاسی کوردیی گرنگ بێت، لەدەرەوەی ئەو پ□س□یە کەس بەلای ئەم شارەدا نایەت، ئەو هەتیوو بونەی کەرکوکی مێژوویەکی دێرینی هەیە، ئەگەر لەساتەوەختی دەنگدان هاوڵاتی کەرکوکی ڕووبەرووی پرسی ئینتیما بکرێتەوە، ئەوا پێویستە سەرەتا حزب لەبەردەم دادگایی کردندا دابنرێت، بەوەی کولتور لای حزب هیچ مانایەکی ئەخلاقی لەناو ئایدیۆلۆژیادا نیە، پێویست ناکات کۆی ڕابردوو بهێنرێتەوە یادی هێزە سیاسیەکانمان، چونکە یادەوەری کوردی کوێرە و هیچ نابینێت، سەرەنجام کەوا پەیوەندی ئێمە بە یادەوەری دەرووخێندرێت، ئیدی ئاسەوارێک نامێنێت ئێمە بە ڕابردوو ببەستێتەوە، بەواتای بەشێکی تەواوی کولتور بە پڕۆژە دەسردرێتەوە، ئەوسا ئێمە لەناو شوێن لە کولتوری سەرەکیەوە دەبین بە ووردە کولتور، لەهەر شوێنێک بوویت بە وردە کولتور مانای وایە، کۆ کولتوری سەرەکی پێک ناهێنێت، ئەوەش وا دەکات وەک کەمینەی نا وکۆمەڵگا سەیر بکرێت، مافت هەیە، لەچوارچێوەی کولتوری سەرەکی،

بەڵام خەت کولتورە سەرەکییەکە پێک ناهێنێت، بۆیە ئەو مەترسیانەی لە ئێستادا ڕووبەڕووی کەرکوک دەبێتەوە، ترسی کولتورییە لە کولتوری سەرەکییەوە بۆ گۆڕینی بۆ وردە کولتور، رووخاندنی خانوەکەی سەید ئەحمەدی خانەقا سەرەتای ئەخلاقێکی فاشیانەییە بۆ سەندنەوەی کولتوری سەرەکی لەکورد، بەڵام ئاخۆ کورد لەکەرکوک نەتەوەیەکە توانای ئەوەی هەیە لەدیدی کولتوریەوە سەیری سار بکات و بەگرنگ بیبینێت؟

ئەوە پرسیارە گرنگە کولتوریەکەی ئێمەیە لەشاردا، پرسیارێک بەتەنیا پەیوەست نییە بە نەوەندی ڕۆشنبیریەوە، هەندەی وابەستەی کەی کۆمەڵگایە کە لە کۆمەلگایەکی بینەرەوە ببێت بە کۆمەڵگایەکی چالاک تیایدا ئەو بێدەنگیە بگۆڕێت بۆ قسەکردن، بۆ ئەوەی هەڕەشەی داهاتوو لەسەر خۆی لابەرێت، چونکه هەڕەشەیەکە دەیەوێت لەداهاتوو کورد بکات بە ووردە کولتور، بە وردە کولتورکردنی کۆمەلگای کوردیی لە کەرکوک ئەخلاقیەتێکی فاشیزمی بەعسی بوو، بۆیە ئەو ئەخلاقیەتەی فاشیزم لەرێگەی ترس و چاوسورکردنەوە بەرهەم نایەت، هەندەی فاشیزمی ڕەمزیی لەرێگەی سڕینەوەی سیما کولتوریەکان توانای ئەوەی هەیە کولتوری سەرەکیت زەوت بکات و بتخاتە چوارچێوەی ووردە کولتور، ئەوەیان بەهەر ناوێک و لەژێر هەر سەردێرێک ئەنجام بدرێت، سەرەنجام بیرکردنەوەیەکی بەعسیانەیە، هەڵێنجراوی ووتەیەک میشێل عەفلەقە لە کتێبی “خاڵی سەرەتا” عەفلەق لەشوێنێکی ئەو کتێبەدا دەنووسێت “ئەوەی ئێمە بەکوردەکانی دەدەیم شێوەیەکە لە ئۆتۆنۆمی” بەواتای خودی ئۆتۆنۆمیش نییە، شێوەیەکە فۆڕمێکی بەعسیانەیە بۆ ویستی کات و شوێن وێنەکەی دادەڕێژینەوە، گرفتی دەوڵەتی عێراق بەدرێژایی کات ئەوەیە، بەعەس دەرووخێنێت، بەلام ناتوانێت دەستبەرداری ئەخلاقی بەعسیزم بێت، ئەوەش بەتەنیا حزبە عێراقیەکان ناگرێتەوە، حزبە کوردیەکانیش لەژێر سایەی هەمان ئەخلاقی بەعسیانە ڕەفتار دەکەن و لە ئەزموونی حوکمڕانیان ئەو مۆدێلە بەعسیە بەتەواوی ڕەنگی داوەتەوە، بۆیە ئەوەی لەدژی هاوڵاتی کەرکوکی ئەنجام دەدرێت توندوتیژی سەرشەقام نییە، ڕووبەرووکردنەوەی نیە لەرێی فاشیزمێکی سەربازیەوە، هەندەی فاشیزمی ڕەمزیی سیما کولتوریەکانی لە دەسەنێتەوە بەپێی فۆڕمی فاشیزم مافی کولتوری بە دەست نیشان دەکات، ئەو بیرکردنەوە عەفلەقیانەیە هەوڵەکە بۆ ناچالاککردنی کورد لەشارەکەدا، بەڵام پرسەکە لێرەدا بەوە ڕووبەرووی پرسیار دەبێتەوە، ئاخۆ لەکەرکوک حزبە کوردیەکان لەگرنگی ڕۆلی کولتور تێدەگەن؟ ڕەنگە ئەوە سەخترین ڕووبەروو بوونەوە بێت بۆ ئێمە کە دەسەلاتێکمان هەیە لەژێر سایەی دەسەڵاتی شارەکانی خۆشی ناتوانێت لە ڕۆلی کولتور تێبگات، دەنا لە سلێمانی

وا بە شاخی ئەزمەڕ ناکات و لە هەولێر خانەوەکانی گەڕەکی عارەبان بەو دەردە کوشندە نابات، کە بە بانگەشەکردنی ساختەکاری تازەگەری شار سیما کولتوریەکان ناسڕێتەوە.

نیهاد جامی- فەڕەنسا